

การพัฒนาเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงานตามอัตลักษณ์ของชุมชน

TECHNOLOGY AND ENVIRONMENTAL DEVELOPMENT OF WORKING BASED ON THE COMMUNITY IDENTITY

วิทยา เมฆขำ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการกระบวนการผลิตพร้อมประเมินสภาพความพร้อมในการดำเนินงาน และหาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงานตามอัตลักษณ์ของชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณหาความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ใช้การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์ แล้วสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านการบริหารจัดการกระบวนการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า การสั่งการอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15 การควบคุมสินค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.07 การจัดองค์กรอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การวางแผนของ อยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 ด้านสภาพความพร้อมในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ผลิตสินค้ามีการจัดหาเทคโนโลยีการผลิตมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 อยู่ในระดับปานกลาง และ (2) ความสามารถของผู้ผลิตสินค้าในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) พบว่า กลุ่มความต้องการแรงงาน มีสภาพทางการเงินหมุนเวียนที่ใช้ในการผลิตเพียงพอเป็นบางครั้ง แหล่งที่มาของวัตถุดิบหาได้ในชุมชน ในการรักษาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตการผลิตไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่เพียงพอ มีสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบ และยังอยู่ในระหว่างการขยายกำลังการผลิต มีกำลังการผลิตต่อความต้องการของลูกค้าที่เพียงพอ ผลิตภัณฑ์ไม่มีการบรรจุหีบห่อมีมากที่สุดรูปทรงผลิตภัณฑ์มีผลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะมีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ แต่ในการออกแบบของผู้ผลิตมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่นบ้างบางส่วน สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านเทคโนโลยีการจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ (2) ด้านเทคโนโลยีคุณภาพและมาตรฐาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3) ด้านเทคโนโลยีการผลิตพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (4) เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (5) ด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม/ความปลอดภัยในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และ (6) ด้านเทคโนโลยีการบำรุงรักษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม; อัตลักษณ์ของชุมชน

¹ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

This research is the analysis of the management process along with the condition assessment, availability, performance and finds ways to develop technology and working environment based on the community identity in the Samutsongkhram province, from a sample of 123 cases. Data analysis software packages, calculation frequency, percentage, average and standard deviation. The second step is the small group meeting, interviews, and a brief essay. The results showed that the management processes of manufacturing OTOP products that the directing is the high level with the mean score of 4.15, in the control product that is in high level with a mean score of 4.07, In the organization found that the overall level of the mean score is 4.00, the planning of the overall high level in a mean score of 3.37, the state of readiness for operation of product development experience that the producers are supplying technology to produce a mean score of 3.45 on average.

The ability of manufacturers in the certification community standard, which was found that the demand for labor, financial condition, working capital used to produce enough as sometimes the source of raw material for it, in which environmental protection in the production process does not affect the environment, the tools used to produce the most adequate, a place to store raw materials and also in the process of expanding its production capacity, production to customer demand is sufficient, the product is packaged with the most, shaped products affect product design, most manufacturers will be involved in product design, but the design of the manufacturer is similar to what some other products, the availability of the manufacturer of the product, OTOP is divided into six areas, which are (1) the management technology, which the overall was high, (2) the quality and technological standards, which was found that the overall level, (3) the production technology which found that the overall was moderate, (4) the technology was found that it ran overall moderate, (5) the environmental technology/safety at work, which found that the overall was moderate and (6) the maintenance technology, which found that the overall was the level.

Keywords : Technology and Environmental; Community Identity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้ผลิตสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นควรส่งเสริมให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญให้มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมตามสภาวะมีกระบวนการทางความคิดและกระบวนการทำงานร่วมกัน ทั้งจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นวิธีนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองในระดับต่างๆ จากการประชุมกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 พบว่าปัญหาทางด้านการพัฒนาเครื่องมือในการพัฒนาสินค้าการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ค่อนข้างน้อย กำลังการผลิตไม่เพียงพอในบางโอกาส สินค้าเกิดความเสียหายระหว่างขนส่งได้ง่าย ขาดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการในด้านกระบวนการผลิตและยังรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2557)

ในโลกยุคปัจจุบันผู้ผลิตภูมิปัญญาท้องถิ่นจะดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้มีทักษะการผลิตเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอผู้ผลิตต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549) และสินค้าชุมชน ยังขาดคุณภาพและมีอยู่อีกมาก สินค้า นั้นๆ ก็ไม่ได้มีคุณค่าคงทน เพราะยังขาดการพัฒนาในเรื่องรูปแบบให้แปลกใหม่ และขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อให้การผลิตสินค้ามีคุณภาพเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ซึ่งการจัดทำเนื้อหาองค์ความรู้ SMEs ภายใต้งานพัฒนาศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center ปี พ.ศ.2556 พบว่า ปัจจัยภายนอกของกลุ่มผู้ผลิตที่มีความแตกต่างกันได้แก่

ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นโยบายการตลาดของผู้แข่งขัน และความพึงพอใจของลูกค้าที่เป็นตัวกำหนด ควรให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการโดยเฉพาะการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนที่เหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่น อันได้แก่เทคโนโลยีการผลิตการบรรจุหีบห่อรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ตลอดจนความรู้ต่างๆ ในการบริหารจัดการธุรกิจ ปัจจุบันสภาพตลาดมีการแข่งขันสูงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดจำนวนมาก ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสินค้าชุมชน คือการจัดการภูมิปัญญาเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ สามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้น ช่วยประหยัดการใช้วัสดุสามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและที่เห็นได้ชัดเจนมาก คือการใช้ทรัพยากรบุคคลน้อยลง (วิทยา เมฆขำ, 2558; สุมาลี สันติพลวุฒิ, 2556) ปัญหาของผู้ประกอบการคือ ไม่สามารถสั่งบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพได้ เนื่องจากการผลิตบรรจุภัณฑ์จะต้องสั่งจ้างผลิตจำนวนมากในแต่ละครั้งตามระบบอุตสาหกรรม หากสั่งผลิตจำนวนน้อย ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยจะสูงมาก และบางครั้งโรงงานไม่สามารถรับจ้างผลิตให้ได้เนื่องจากไม่คุ้มต่อการลงทุน แต่สินค้าของประเทศอาเซียนอื่นเข้าสู่ตลาดไทยได้โดยไม่มีภาระภาษี ทำให้ผู้ประกอบการไทยต้องแข่งขันกันมากขึ้น แต่ที่ผ่านมามาประเทศไทยกลับมีมูลค่าการส่งออกไปยังอาเซียนสูงกว่าการนำเข้าจากอาเซียน ฉะนั้นต้องส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิต (production network) เพื่อให้สามารถสร้าง Economy of scale เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับโลกได้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2555) พบว่ากลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้าชุมชน มีสภาพปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ร้อย

ละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558) ที่ต้องการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม SMEs ที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน โดยให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อค้นคว้าวิจัยและพัฒนาแก่เอกชนในภาคอุตสาหกรรมการผลิต เพื่อสร้างตราสินค้าของตนเองและหีบห่อผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการดึงดูดใจลูกค้าเป้าหมายให้ซื้อสินค้าของตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงานตามอัตลักษณ์ของชุมชน ในด้านการบริหารจัดการ สภาพความพร้อมความสามารถในการผลิต และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมในการทำงาน สู่การยกระดับเข้าสู่มาตรฐานสากลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับนำไปสู่การจำหน่ายที่มากขึ้น มีกำไรเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชนสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีการหมุนเวียนของเศรษฐกิจในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปพัฒนาปรับปรุงบริหารจัดการกระบวนการผลิต สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวสินค้าเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมยกระดับมาตรฐานสินค้าให้ยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมของความเป็นไทยทำให้พึ่งตนเอง มีอิสระทางความคิดสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน
2. เพื่อประเมินสภาพความพร้อมในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์ของชุมชน

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงานตามอัตลักษณ์ของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษาผู้ประกอบการและสินค้า OTOP ตามอัตลักษณ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ.2557 จำนวน 177 ราย ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที

2. ด้านเนื้อหา มีดังนี้

2.1 ศึกษาประเภทของสินค้าที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามอัตลักษณ์ของชุมชน โดยแยกโครงการตามประเภทของผลิตภัณฑ์ ตามยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย

2.2 จำแนกเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษามี ดังนี้

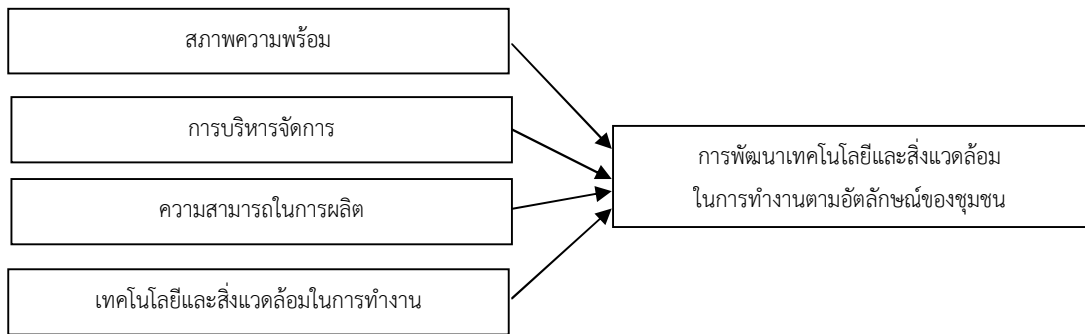
2.2.1 การบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม ด้านสภาพความพร้อม และการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ

2.2.2 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.2.3 ความสามารถของผู้ผลิตสินค้าในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ได้แก่ ด้านการผลิตและด้านการออกแบบ

2.2.4 ลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ดังนี้ (1) เทคโนโลยีการจัดการ (2) เทคโนโลยีการผลิต (3) เทคโนโลยีคุณภาพและมาตรฐาน (4) เทคโนโลยีการบำรุงรักษา (5) เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม/ความปลอดภัยในการทำงาน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนั้นผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการดำเนินการโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม

1. ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาชุมชน ปี 2557 มีจำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีอาชีพที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวนทั้งหมด 177 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้า OTOP ตามอัตลักษณ์ของชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาชุมชน ปี 2557 มีจำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีอาชีพที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวนทั้งหมด 177 ราย โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามบัญชีรายชื่อ และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 รายที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ใช้การสำรวจ ขั้นตอนที่ 2 ใช้การประชุมกลุ่มย่อย ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งเครื่องมือออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

3.1.1 ตอนที่ 1 ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

3.1.2 ตอนที่ 2 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

3.1.3 ตอนที่ 3 ความสามารถของผู้ผลิตสินค้าในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ได้แก่ ด้านการผลิต และด้านการออกแบบ

แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

3.1.4 ตอนที่ 4 ลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ได้แก่ ส่วนที่ 1 เทคโนโลยีการจัดการ ส่วนที่ 2 เทคโนโลยีการผลิต ส่วนที่ 3 เทคโนโลยีคุณภาพและมาตรฐาน ส่วนที่ 4 เทคโนโลยีการบำรุงรักษา ส่วนที่ 5 เทคโนโลยีสารสนเทศ และส่วนที่ 6 เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม/ความปลอดภัยในการทำงาน

3.2 ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนากระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อยด้วยการนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานต่างๆ เช่น นักวิชาการ ผู้วิจัย กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานพาณิชย์ ผู้ผลิตสินค้า OTOP และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนผู้ร่วมประชุม 15 ท่าน ขั้นตอนดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย มีดังนี้

3.2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม เพื่อกำหนดแนวทางในการตั้งประเด็นคำถามในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 15 ท่าน ในการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดสมุทรสงคราม

3.2.3 ในการประชุมกลุ่มมุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมประชุมในการหา

ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา

3.2.4 เขียนรายงานการวิจัยตามวัตถุประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยสนับสนุนในการวิเคราะห์แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเสนอ มีรายละเอียดดังนี้

กำหนดค่าระดับของการพัฒนากระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน และการแปลความหมายข้อมูลจากค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert scales) ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ยของสภาพการบริหาร

4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มาก

2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง น้อย

1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย โดย

ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1-2 นำมาเป็นแนวทางในการเชิญ

ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มย่อย แล้วนำเสนอในที่

ประชุม หลังจากนั้นได้สรุปผลจากการประชุม

ประเด็นของการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัย

1. ด้านการบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน

1.1 การควบคุมสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการควบคุมคุณภาพสินค้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.41 มากสูงสุด รองลงมา มีการควบคุมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือ มีการควบคุมพนักงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29

1.2 การวางแผนของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวางแผนการใช้วัตถุดิบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.33 มากสูงสุด รองลงมา มีการวางแผนการใช้วัตถุดิบมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางต่ำสุดคือ มีการวางแผนการจัดหาเงินทุน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

1.3 การสั่งการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรู้ในงานที่ทำ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 มากสูงสุด รองลงมา มีความรับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือ การจูงใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.60

1.4 การจัดองค์กรของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแบ่งแผนกและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.22 มากสูงสุด รองลงมา คือ มีการจัดคุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.12 และข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับมากที่สุด คือ

มีการแยกงานออกเป็นงานย่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.22

1.5 การควบคุมสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่าโดยอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการควบคุมคุณภาพสินค้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.41 มากสูงสุด รองลงมา มีการควบคุมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือ มีการควบคุมพนักงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29

1.6 สภาพการบริหารจัดการสินค้าของกลุ่มผู้ผลิต OTOP โดยภาพรวมใน 4 ด้าน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ด้านสภาพความพร้อม ในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ความพร้อมด้านการสื่อสารเช่นโทรศัพท์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.58 มากสูงสุด รองลงมา มีความพร้อมด้านการใช้ไฟฟ้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.48 อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้ามีการจัดหาเทคโนโลยีการผลิต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสามารถของผู้ผลิตสินค้าในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

3.1 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีความต้องการแรงงานมากที่สุด จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมาได้แก่ พอเพียง จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.50 และน้อยที่สุดไม่ต้องการแรงงาน จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.20

3.2 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีสภาพทางการเงินหมุนเวียนที่ใช้ในการผลิต เพียงพอ

เป็นบางครั้ง มากที่สุด จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.20 รองลงมาได้แก่ เพียงพอ จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.50 และน้อยที่สุดไม่เพียงพอ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.30

3.3 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีแหล่งที่มาของวัตถุดิบ มีมากที่สุด คือหาได้ในชุมชน จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.70 และผู้ผลิตจัดซื้อ จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.30

3.4 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP นำวัตถุดิบมาจากภายในชุมชนมีมากที่สุด จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.30 รองลงมาได้แก่ ภายในจังหวัด จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.30 และน้อยที่สุดภายนอกจังหวัด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.401

3.5 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP อยู่ในระหว่างการขยายกำลังการผลิต มีมากที่สุด จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมาได้แก่ มีความต้องการขยายกำลังการผลิต จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.90 และน้อยที่สุดไม่ต้องการขยายกำลังการผลิต จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.10

3.6 ในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP การผลิตไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีมากที่สุด จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.40 และการผลิตมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแต่มีการดำเนินการแก้ไข จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.60

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่เพียงพอมีมากที่สุด จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.40 และมีไม่เพียงพอ จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.60

3.8 สภาพเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตสินค้า OTOP มีสภาพสมบูรณ์มากที่สุด จำนวน 76 ราย คิด

เป็นร้อยละ 61.80 และมีสภาพพอใช้งาน จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.20

3.9 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบมากที่สุด จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.60 และไม่มี 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.40

3.10 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีกำลังการผลิตต่อความต้องการของลูกค้าที่เพียงพอ จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.60 และไม่เพียงพอ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.40

3.11 ผลลัพธ์ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ไม่มีการบรรจุหีบห่อมีมากที่สุด จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมาผลิตภัณฑ์/การบรรจุหีบห่อจำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.60 และน้อยที่สุดผู้ผลิตสินค้า OTOP ออกแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุหีบห่อเอง จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.70

3.12 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีรูปทรงผลิตภัณฑ์มีผลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ มากที่สุด จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.80 และไม่มีรูปทรงผลิตภัณฑ์มีผลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.20

3.13 บางครั้งกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีส่วนในการมีส่วนร่วมในการการออกแบบผลิตภัณฑ์มากที่สุด จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการออกแบบทุกครั้ง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.80 และน้อยที่สุดไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.30

3.14 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ทุกครั้ง มากที่สุด จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาได้แก่ มีบางครั้ง จำนวน 51 ราย คิดเป็น

ร้อยละ 41.50 และน้อยที่สุดไม่มี จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.00

3.15 ในการออกแบบของผู้ผลิตมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่นบ้างบางส่วนมากที่สุด จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมา ได้แก่ ไม่มีส่วนที่คล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.70 และน้อยที่สุด การออกแบบของท่านมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่น จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.60

3.16 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP เคยได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ มากที่สุด จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.40 และมีบางครั้ง ในการได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.60

4. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

4.1 ส่วนที่ 1 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านเทคโนโลยีการจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการวางแผนล่วงหน้าในการทำงานและมีการจัดคนและมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดหาวัตถุดิบสำรองไว้ใช้ในการผลิต ทั้ง 3 ข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 มากที่สุด รองลงมา มีการควบคุมติดตามประเมินผลในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังไม่มีการทำบัญชีรายรับ/รายจ่ายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อย

4.2 ส่วนที่ 2 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านเทคโนโลยีการผลิตพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23 เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับวัตถุดิบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.03 มาก รองลงมา มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังไม่มีการนำเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.62 อยู่ในระดับปานกลาง

4.3 ส่วนที่ 3 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านเทคโนโลยีคุณภาพและมาตรฐาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP สินค้าที่ผลิตตรงกับความต้องการของลูกค้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 มากที่สุด รองลงมา มีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนการจัดจำหน่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสินค้า OTOP มีสารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.67 อยู่ในระดับน้อย

4.4 ส่วนที่ 4 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านเทคโนโลยีการบำรุงรักษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการตรวจเช็คอุปกรณ์ก่อนและหลังจากเลิกปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.64 มากที่สุด รองลงมา มีการทำงบประมาณการซ่อมบำรุง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.57 อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ไม่มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ซ่อมบำรุงที่ถูกต้องมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.01 อยู่ในระดับน้อย

4.5 ส่วนที่ 5 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการจำหน่ายสินค้าโดยวิธีขายตรง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 มากที่สุด รองลงมาเป็นการติดต่อกับลูกค้าหลังการขาย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้ผลิตสินค้า OTOP ไม่มีการโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.37 อยู่ในระดับน้อย

4.6 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม/ความปลอดภัยในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีความพร้อมของแสงสว่างเพียงพอในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 มากที่สุด รองลงมา มีการควบคุมพื้นที่ที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.84 อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีปัญหาด้านมลภาวะทางน้ำจากการผลิต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.12 อยู่ในระดับน้อย

สรุปผลขั้นตอนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการประชุมกลุ่มย่อย โดยมีกลุ่มตัวแทนผู้ผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดสมุทรสงครามจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 15 ท่าน

1. จากการประชุมกลุ่มสรุปได้ว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านการบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน มีการบริหารจัดการในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม

1.1 ด้านที่ควรปฏิบัติ การบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน ดังนี้ (1) การสั่งการ ได้แก่ ผู้ผลิตมีความรู้ในงานที่ทำ (2) การควบคุม ได้แก่ มีการควบคุมคุณภาพสินค้า (3) การจัดองค์กร ได้แก่ มีการแบ่งแผนกและหน้าที่ความรับผิดชอบ และ (4) การวางแผน ได้แก่ มีการวางแผนการจัดหาวัตถุดิบ

1.2 ด้านที่ควรส่งเสริมพัฒนา การบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน ดังนี้ (1) การสั่งการ ได้แก่ การจูงใจ (2) การควบคุม ได้แก่ การควบคุมพนักงาน (3) การจัดองค์กร ได้แก่ การแยกงานออกเป็นงานย่อย และ (4) การวางแผน ได้แก่ การวางแผนการจัดหาเงินทุน

2. จากการประชุมกลุ่มสรุปได้ว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP ด้านสภาพความพร้อม ในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีสภาพความพร้อมในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ด้านที่ดีควรปฏิบัติ สภาพความพร้อมในการดำเนินงาน ดังนี้ (1) ความพร้อมด้านการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ (2) ความพร้อมด้านระบบไฟฟ้า (3) ความพร้อมด้านการใช้น้ำ และ (4) การติดต่อกับผู้จัดส่งวัตถุดิบ

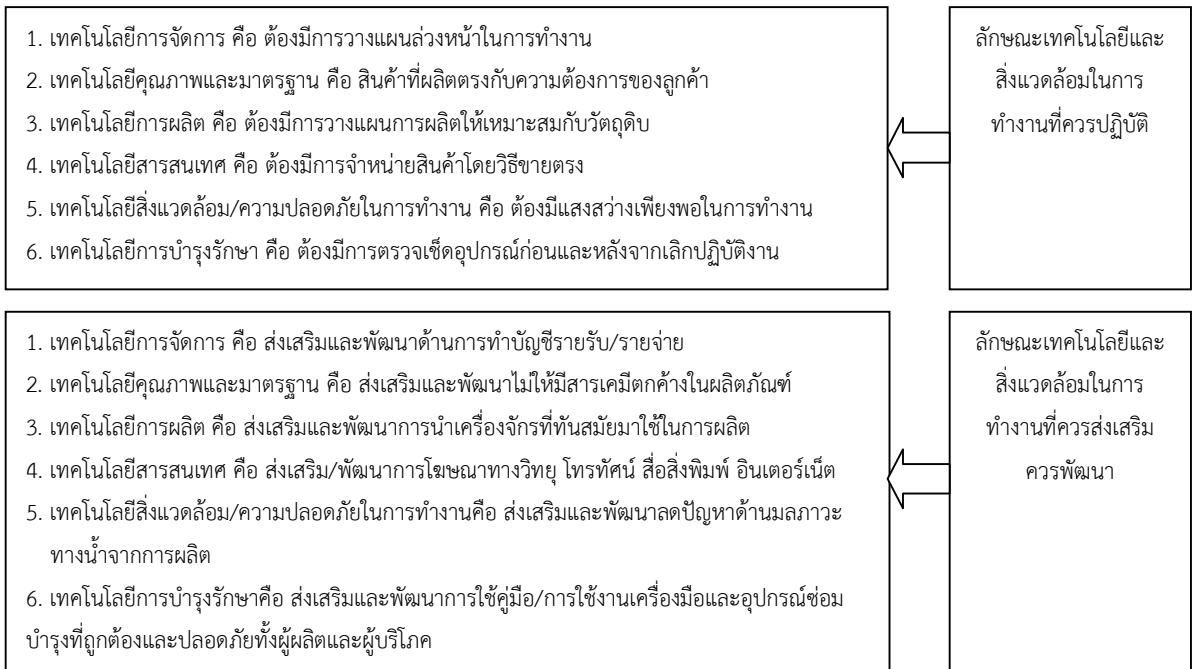
2.2 ด้านที่ควรส่งเสริมพัฒนา ด้านสภาพความพร้อม ดังนี้ (1) การออกแบบสินค้า (2) ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง (3) การถูกเลียนแบบสินค้า (4) การประชาสัมพันธ์ และ (5) การจัดหาเทคโนโลยีการผลิต

3. จากการประชุมกลุ่มสรุปได้ว่า ความสามารถของผู้ผลิตสินค้า OTOP ในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) กลุ่มผู้ผลิตมีความต้องการแรงงานเพิ่ม สภาพทางการเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการผลิต พอเป็นบางครั้งแหล่งที่มาของ

วัตถุดิบได้ในชุมชน วัตถุดิบนำมาจากในชุมชน/ตำบล ในจังหวัด และภายนอกจังหวัด อยู่ในระหว่างการขยายกำลังการผลิต มีความต้องการขยายกำลังการผลิตส่วนการรักษาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตการผลิตไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่เพียงพอ สภาพเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต มีทั้งสภาพสมบูรณ์และสภาพพอใช้งาน ทางด้านกำลังการผลิตต่อความต้องการของลูกค้าเพียงพอ ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังไม่มีการบรรจุหีบห่อ รูปทรงผลิตภัณฑ์มีผลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตมีส่วนในการออกแบบเป็นบางครั้ง ปัจจุบันยังมีการ

นำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่การออกแบบยังมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ซึ่งยังไม่เป็นอัตลักษณ์ของตนเองหรือกลุ่ม แต่ก็เคยได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ

4. จากการประชุมกลุ่มสรุปได้ว่า ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ (1) เทคโนโลยีการจัดการ (2) เทคโนโลยีคุณภาพและมาตรฐาน (3) เทคโนโลยีการผลิต (4) เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (5) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม/ความปลอดภัยในการทำงาน ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 ลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

การอภิปรายผล

1. ด้านการบริหารจัดการกระบวนการผลิตตามอัตลักษณ์ของชุมชน

1.1 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังคงมีการให้ความสำคัญกับการควบคุมสินค้าของกลุ่มผู้ผลิต

สินค้า OTOP ในด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ ซึ่งตรงกับวิภาดา มุกดา (2557) พบว่า หน่วยงานควรเข้ามาให้คำแนะนำในการวางแผนการผลิตทุกขั้นตอน ฝึกให้สมาชิกเรียนรู้ คัดเลือกเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตให้เหมาะสม

กับการทำงาน การตรวจสอบเครื่องมือก่อนการใช้งานทุกครั้ง การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรเพื่อยืดอายุการใช้งานยาวนาน

1.2 การวางแผนการใช้วัตถุดิบ ซึ่งหน่วยงานควรให้ความรู้ คำแนะนำ ฝึกอบรมพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตต่างๆ ตลอดจนช่วยเหลือด้านการหาวัตถุดิบอื่นๆ ที่หาได้ในท้องถิ่นเข้ามาทดแทนและสามารถแปรรูปวัตถุดิบที่เหลือจากการผลิตสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด หรือโดยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในกลุ่มผู้ผลิตประเภทเดียวกันหรือประเภทอื่นๆ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนการจัดหาเงินทุน ควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนเงินกู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้กับกลุ่มผู้ผลิต ควรจัดฝึกอบรมในด้านการจัดการทางการเงินตามหลักการบัญชีที่ถูกต้อง (วิภาดา มุกดา, 2557)

1.3 การสั่งการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP และความรับผิดชอบ การจูงใจ สอดคล้องกับ วิภาดา มุกดา (2557) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม และควรมีการจูงใจให้ผู้ผลิตมีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ แล้วไต่หาโอกาสในการสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้มีทิศทางในการผลิตที่ถูกต้อง

1.4 ในการจัดองค์กรของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการแบ่งแผนกและหน้าที่ความรับผิดชอบมากสูงสุด สอดคล้องกับ วิทยา เมฆขำ (2558) ศึกษาการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการผลิตที่เหมาะสมของกลุ่ม OTOP บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้ผลิตมีการจัดคนและมอบหมายงานหน้าที่ความ

รับผิดชอบและจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการทำงาน มีการจัดคุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ และมีการแยกงานออกเป็นงานย่อย ตรงกับ วลีรักษ์ สติธิสม และ ธรรมรักษ์ ศรีมารุต (2558) ศึกษาลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า มีการจัดคนและมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการทำงาน

2. ด้านสภาพความพร้อม ในการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังขาดแคลนในการจัดหาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้อย่างต่อเนื่องควรพัฒนาสินค้าให้มีความโดดเด่น ไม่ขึ้นอยู่กับแบบเดิมๆ เพราะหากถูกลอกเลียนแบบจะขายสินค้าไม่ได้หรือน้อยลง สอดคล้องกับ โสพิศ สว่างจิตร (2558) พบว่า วิธีการผลิตถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากมีผลต่อความสำเร็จ ฉะนั้นผู้ผลิตต้องมีต้องมีการพัฒนากระบวนการผลิต หรือมีการแลกเปลี่ยนทักษะร่วมกันกับกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จ

3. ความสามารถของผู้ผลิตสินค้าในชุมชนสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

3.1 ในการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์นั้นยังพบว่า ผู้ผลิตยังมีความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้บริโภคอีกจำนวนมาก สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ กิตติบุตร (2551) การพัฒนาสินค้าชุมชนไทย โดยสเกิร์ต จังหวัดเชียงใหม่ สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น พบว่า ด้านแรกความต้องการของกลุ่มในการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่มาตรฐานชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาได้ทั้งสิ้น 3

ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพการผลิตประกอบไปด้วยกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน การแปรรูปสินค้าชนิดใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน ส่วนความต้องการด้านที่สอง เป็นความต้องการด้านการตลาด อันประกอบไปด้วยการเพิ่มยอดขายสินค้า การหาช่องทางการตลาดสินค้าได้มากขึ้น และความต้องการด้านที่สาม เป็นความต้องการพัฒนาด้านสินค้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และพัฒนารูปแบบสินค้าใหม่ๆ เพื่อนำไปขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (มผช.)

3.2 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ส่วนใหญ่ยังไม่มีการบรรจุหีบห่อและผู้ผลิตสินค้า OTOP จะออกแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุหีบห่อเอง ทำให้ไม่มีรูปทรงผลิตภัณฑ์ที่สวยงามมีผลต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะให้ได้มาตรฐาน ศิริวิมล สายเวช (2553) และบางครั้งในการออกแบบของผู้ผลิตมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์อื่นบ้างบางส่วน สอดคล้องกับ ชนัญชิตา ยุคศิริรัตน์ (2553) พบว่าออกแบบผลิตภัณฑ์มีความสำคัญกับการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในด้านคุณภาพของสินค้า สถานที่จัดจำหน่าย ราคาซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ สิ่งที่จะช่วยให้สินค้าแตกต่างจากแหล่งอื่นๆ ก็คือ บรรจุภัณฑ์ เพราะที่ผ่านมาผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์จะเป็นลักษณะใส่ถุงหิ้ว เป็นพลาสติกใส เย็บปิดด้วยแม็กกับแท็กชื่อร้าน ในแต่ละห่อจะมีโฆษณาเล็กๆ แนะนำข้อมูลสำคัญของผลิตภัณฑ์ รวมถึงวิธีใช้ วิธีรักษา แต่รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ขาดความโดดเด่น ไม่มีเอกลักษณ์ ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มผู้ซื้อเท่าที่ควร ดังนั้นจึงต้องการพัฒนาสินค้าได้อีกทางหนึ่ง บรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่น สะท้อนเอกลักษณ์ของสินค้าเพื่อให้สามารถสร้างแรงดึงดูดให้กับผู้ซื้อ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายให้กับกลุ่ม

เครือข่ายสมาชิก ซึ่งจะนำมาซึ่งรายได้ของทุกๆ คน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านการตลาดไม่มีปัญหา ปริมรัตน์ แยกเพ็ง (2551) ศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท พบว่า แนวทางการพัฒนาโครงการในประเด็นการส่งเสริมราษฎรให้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปเสนอหรือหาลูกค้าของตนเอง

4. ด้านลักษณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

4.1 สภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการวางแผนล่วงหน้าในการทำงาน มีการจัดคนและมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดหาวัตถุดิบสำรองไว้ในการผลิต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังไม่มีการทำบัญชีรายรับ/รายจ่าย สอดคล้องกับ วิภาวี ศรีคะ (2546) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบันทึก เนื่องจากไม่มีความรู้ในด้านระบบการทำบัญชี ทำให้คิดต้นทุนในการผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด หน่วยงานภาครัฐควรต้องมีการจัดอบรมการจัดทำบัญชีแก่กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OPTOP และในส่วนของกลุ่มสมาชิกจะต้องมีการจัดทำบัญชีหรือการจดบันทึกรายรับรายจ่ายแยกจากกันไว้อย่างชัดเจน เพื่อจะทำให้กลุ่มสามารถทราบต้นทุนและผลตอบแทนที่แท้จริงและถูกต้องสภาพความพร้อมในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP นั้น สามารถผลิตสินค้าที่ผลิตตรงกับความต้องการของลูกค้า มีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนการจัดจำหน่าย แต่ก็มีบ้างที่อาจจะพบสารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์อาจทำให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา อาจเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนการผลิตผู้ผลิตไม่มีความรู้เท่าที่ควรจึงมองข้ามความปลอดภัยดังกล่าว สอดคล้องกับ ธรรมรักษ์ (2558) พบว่า

ปัจจุบันปัญหาฝุ่นละอองและสารเคมีในการทำงานมีมากทำให้เกิดโรคจากการทำงาน รวมไปถึงในการปฏิบัติงานมีกลิ่นรบกวนในการทำงาน และเห็นว่าควรมีการควบคุมพื้นที่ที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายในการทำงาน

4.2 กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ยังขาดการตรวจเช็คอุปกรณ์ก่อนและหลังจากเลิกปฏิบัติงาน ไม่มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ซ่อมบำรุงที่ถูกต้องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนหรือฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้ผลิตอย่างถูกต้อง ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุน ให้หน่วยงานจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมด้านการประชาสัมพันธ์ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้กับผู้บริโภคได้รับทราบ

4.3 มีความพร้อมของแสงสว่างเพียงพอในการทำงาน กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP มีปัญหาด้านมลภาวะทางน้ำจากการผลิต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้คงอยู่ถึงรุ่นลูกหลานต่อไป ซึ่ง ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์ (2555) ศึกษา การบำบัดน้ำเสียจากกิจกรรมผ้าหมักย้อมในพื้นที่ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติของน้ำเสียจากกิจกรรมผ้าหมักย้อมตามวัสดุที่นำมาทำสีย้อม น้ำเสียนี้สามารถบำบัดได้ด้วยกระบวนการตกตะกอนด้วยสารช่วยตกตะกอน 3 ชนิดในอัตราส่วนและผ่านการกรองด้วยทรายละเอียด ประสิทธิภาพการบำบัดค่า

ความสกปรก และเม็ดสีมากกว่า 85 เปอร์เซ็นต์ ผลการประเมินความพึงพอใจของชุมชนในการเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีและการนำแนวทางการบำบัดไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการบำบัด

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการบริหารจัดการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP พบว่า ยังไม่มีการจัดหาเทคโนโลยีการผลิตที่มีความทันสมัยมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งยังขาดการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตให้มากขึ้น และปรับปรุงในด้านการวางแผนการทำงานให้เป็นระบบรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมด้านความปลอดภัยในการทำงานให้มีความตระหนัก ที่จะมีผลกระทบผลกระทบต่อตัวเองที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องจักรควรมีการจัดหาวิทยากรมาสอบในด้านการซ่อมบำรุงอย่างถูกวิธีที่ใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

ในส่วนของการข้อเสนอแนะที่จะให้พัฒนาต่อไป ควรมีการวิจัยในด้านการปฏิบัติการทดลองใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นระบบอัตโนมัติ และการซ่อมบำรุงรักษาด้วยตนเองได้ จะทำให้ทันกับความต้องการของลูกค้าและสามารถผลิตในปริมาณมากได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2549). รายงานผลการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำปี พ.ศ.2545-2548. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). แนวทางและหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2555). *โอกาสและผลกระทบ AEC กับอุตสาหกรรมไทย*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559, จาก <http://bcid.dip.go.th>.
- ชนัญชิตา ยุคดิรัตน์. (2558). *การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นสร้างเศรษฐกิจในชุมชนของกลุ่ม OTOP บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์. (2555). *การพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธรรมรักษ์ ศรีมารุต. (2555). *พฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการฝ่ายผลิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปริมรัตน์ แวกเพ็ง. (2551). *แนวทางการพัฒนาโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท*. สำนักงานพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- วิภาดา มุกดา. (2557). *แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดตาก*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*, 10(1), 187-205.
- วิทยา เมฆขำ. (2558). *การพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการผลิตที่เหมาะสมของกลุ่ม OTOP บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วิภาวี ศรีคะ. (2546). *การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไลลักษณ์ กิตติบุตร. (2551). *การพัฒนาสินค้าชุมชนไทยลื้อ อำเภอดอยสะเก็ด สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP)*. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 10(1), 55-67.
- วลีรักษ์ สิทธิสม และธรรมรักษ์ ศรีมารุต. (2558). *การพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม OTOP บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เทคโนโลยีนิเวศเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริวิมล สายเวช. (2553). *การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอมือเพื่อส่งเสริมการตลาด: กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุมาลี สันติพลวุฒิ. (2556). *การประเมินศักยภาพและการจัดทำแผนการพัฒนา ภายใต้โครงการยกระดับผู้ประกอบการ OTOP ที่มีศักยภาพก้าวไปสู่ SMEs*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- โสพิศ สว่างจิตร. (2558). *การพัฒนาทรัพยากรสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของกลุ่ม OTOP บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (สสว.). (2557). *สรุปการประเมินผลตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559, จาก <http://www.sme.go.th/th/index.php/contact>.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.